

KONTAKTY

Izakovičová, Z.: 20 rokov Slovenskej ekologickej spoločnosti. *EnviroMagazín*, 2012, 17, 6, s. 30 – 31.

Olah, B. (ed.): Kolokvium krajinárskych katedier. 4. ekologicke dni. *Ekologické štúdie V*. Banská Štiavnica: Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV, 2003, 260 s.

Olah, B. (ed.): Metamorfózy ochrany prírody v Tatrách. *Ekologické štúdie VI*. Banská Štiavnica: Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV, 2005, 151 s.

Ružička, M.: Stav a rozvoj ekológie na Slovensku. *Životné prostredie*, 1993, 27, 6, s. 330.

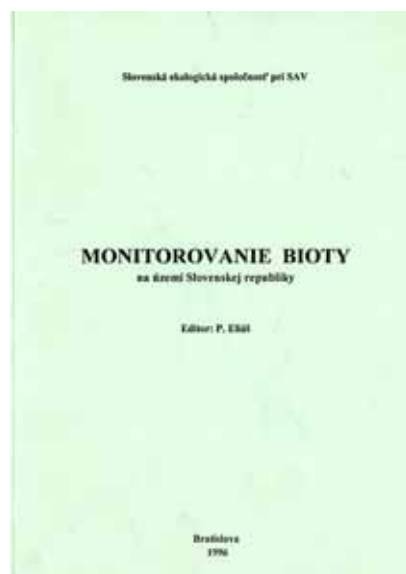
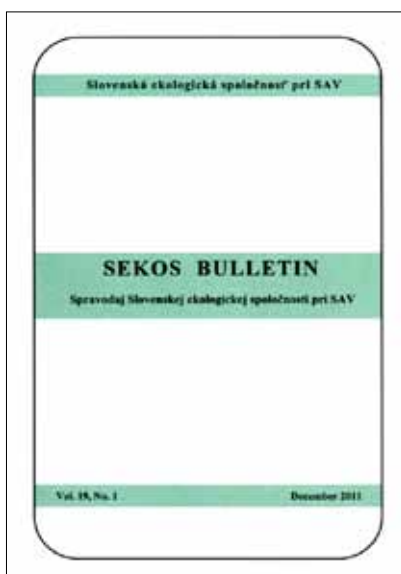
Sprengers, S. A., Nienhuis, P. H., Eliáš, P. (eds.): Sustainability of Ecosystems: Ecological and Economic Factors. Report of the Workshop, 27 – 29 March 1995, Smolenice, Bratislava, Slovak Republic. Amsterdam: Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences, 1996, 170 p.

prof. PhDr. RNDr. Martin Boltiziar, PhD,
martin.boltiziar@savba.sk

Ústav krajinej ekológie SAV, pobočka Nitra, Akademická 2, 949 01 Nitra

prof. RNDr. Pavol Eliáš, CSc.,
pavol.elias@uniag.sk

Katedra ekológie Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Mariánska 10, 949 01 Nitra

Budovanie environmentálnej tlače na Technickej univerzite vo Zvolene

Technická univerzita vo Zvolene (TU) je univerzitnou vysokou školou so zameraním na štúdium komplexu les – drevo – ekológia – environment s primeraným rozšírením pôsobenia do príbuzných a aplikačných oblastí, ktorými sú najmä prírodné a technické vedy, ekonómia, manažment a umenie. Štruktúrou svojich pracovísk má univerzita jedinečné postavenie: zastrešuje štyri fakulty, ktoré sú jediné svojho druhu na Slovensku, a to lesnícku, drevársku, ekologickú a environmentálnu a Fakultu environmentálnej a výrobnéj techniky. Zamestnáva početnú komunitu pedagogických a vedecko-výskumných zamestnancov v uve-

dených odborných zameraniach, čo je predpokladom aj bohatej publikačnej činnosti.

TU v roku 2017 oslavuje 255. výročie vysokoškolského technického štúdia na Slovensku, 210. výročie vysokoškolského lesníckeho štúdia na Slovensku a 65. výročie založenia Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene (VŠLD), predchodkyne dnešnej TU.

Publikačná činnosť Technickej univerzity vo Zvolene

Od vzniku VŠLD v roku 1952 funguje aj jej informačné a hospodársko-správne pracovisko, Sloven-

ská lesnícka a drevárska knižnica (SLDK). Pôvodne vznikla ako Štátna študijná knižnica vo Zvolene, v roku 1954 bola premenovaná na Štátnu vedeckú knižnicu. Od roku 1990 nesie dnešný názov. SLDK vo svojom fonde sústreďuje, archivuje a sprístupňuje početné publikácie so zameraním pracovísk TU aj príbuzných disciplín, buduje databázu publikačnej činnosti zamestnancov TU, monitoruje citovnosť ich prác a zviditeľňuje publikačnú činnosť pracovníkov TU v národnom i medzinárodnom rozsahu. Vo fonde knižnice sa nachádza vyše 350 000 jednotiek kníh, viazaných periodík a špeciálnej literatúry (noriem, firemnej literatúry, separátov a vedeckých správ). SLDK spolupracuje s domácimi a zahraničnými knižnicami, vysokými školami a odbornými inštitúciami. V rámci medzinárodnej spolupráce má SLDK v súčasnosti viac ako 100 aktívnych výmenných

partnerov z 30 krajín. SLDK je sídlom Informačného miesta o Rade Európy (IMoRE), ktoré sprístupňuje a sprostredkováva informácie a dokumenty o Rade Európy.

Na pôde TU bolo za obdobie 65 rokov od jej vzniku v jej predošlých podobách vydané množstvo významných publikovaných aj nepublikovaných prác. Prehľad publikačnej činnosti je prístupný na stránke TU (www.tuzvo.sk), cez jednotlivých zamestnancov jednotlivých pracovísk TU, ako aj centrálné cez SLDK. Výstupy publikačnej činnosti sú významným kritériom hodnotenia úrovne vedecko-výskumných aktivít. Pracoviská TU produkujú početné práce publikované v najcennejších kategóriách odbornej publikačnej činnosti.

TU má vlastné vydavateľstvo – Vydavateľstvo TU. Pôvodne (od roku 1958) bolo edičným strediskom VŠLD na vydávanie vysokoškolských učebných textov. V roku 1995 došlo k jeho zlúčeniu s pracoviskom Desktop Publishing vtedajšieho Ústavu výpočtovej techniky VŠLD a vzniklo dnešné Vydavateľstvo TU. Vydavateľstvo zabezpečuje redakčné a tlačiarenské služby, digitálne rýchlokopírovanie, knihárske práce a predaj odbornej literatúry.

Časopisy vydávané Vydavateľstvom Technickej univerzity vo Zvolene

Na pôde TU periodicky (spravidla dvakrát ročne) vychádza vedecký časopis *Acta Facultatis Zvolen* (Acta). Jednotlivé fakulty TU vydávajú vlastné Acta:

Drevárska fakulta – *Acta Facultatis Xylologiae Zvolen* – obsahové zameranie zahŕňa nasledovné oblasti: štruktúru a vlastnosti dreva, technológie spracovania dreva, sušenie a ochrana dreva, drevené stavebné konštrukcie a dizajn nábytku, ekonomiku a manažment drevospracujúceho priemyslu, protipožiarnu ochranu. Okrem vedeckých prác je možné v časopise publikovať správy a recenzie.

Lesnícka fakulta – *Acta Facultatis Forestalis Zvolen* – časopis uverejňu-

je pôvodné vedecké práce z oblasti lesníctva, poľovníctva, ekológie lesa a príbuzných odborov. Obsahové zameranie zahŕňa nasledovné oblasti: lesnícka fytoológia, pedológia, hydroológia a bioklimatológia, ekológia lesa, aplikovaná zoológia a poľovníctvo, pestovanie lesa, dendrometria a hospodárska úprava lesov, lesná fažba a mechanizácia, lesnícke stavby, meliorácie, ekonomika a riadenie lesného hospodárstva a história lesníctva.

Fakulta ekológie a environmentalistiky (FEE) – *Acta Facultatis Ecologiae Zvolen* – príspevky v tomto časopise sú členené do dvoch sekcií. V ekologickej sekcií sú tematicky zamerané na ekológiu jedinca a populácií, ochranu biodiverzity, krajinnú ekológiu, krajinné plánovanie a tvorbu krajiny. V environmentálnej sekcií časopis uverejňuje pôvodné vedecké práce so zameraním na problematiku antropogénnych vplyvov na prostredie, ako aj filozofické aspekty vzťahov človeka a prírody. Okrem vedeckých prác je v časopise možné publikovať teoretické a syntetické práce, správy a recenzie knižných publikácií z uvedených oblastí.

Fakulta environmentálnej a výrobnéj techniky – *Acta Facultatis Technicae Zvolen* – ide o vedecký časopis, v ktorom sa uverejňujú recenzované pôvodné vedecké práce z oblastí: environmentálna a výrobná technika, poľnohospodárska a lesná technika, aplikovaná mechanika a informatika, automatizačná technika, materiálové inžinierstvo, bezpečnosť a spoľahlivosť strojov a priemyselné inžinierstvo.

Acta začali pôvodne v roku 1958 vychádzať pod názvom *Acta Facultatis Forestalis* a dominovali v nich práce lesníckeho charakteru. V časopise boli uverejňované aj práce iného odborného zamerania podľa profilácie pracovníkov TU. Environmentálne a ekologicky orientované – *Acta Facultatis Ecologiae* – začali vychádzať hneď po založení FEE v roku 1994.

Od roku 2008 vychádzal na TU mesačník *Univerzitné noviny*, ktorý v roku 2014 nahradil v štvrtročnej periodicite vychádzajúci Časopis TU-

ZVO. Mapuje dianie na univerzite, poskytuje informácie o vedeckých, pedagogických a spoločenských aktivitách. Od januára 2015 vychádza mesačný *Informačný e-newsletter Technickej univerzity vo Zvolene* s prehľadom najdôležitejších udalostí na pôde TU.

Ekologicky a environmentálne zamerané publikácie Technickej univerzity vo Zvolene

Ekologicky a environmentálne zamerané publikácie sa objavili predovšetkým po 1. októbri 1991, kedy v súvislosti s reakciou VŠLD na celosvetový trend ekologizácie vedomia obyvateľstva a budovania ekologického školstva odčlenením časti katedier z Lesníckej fakulty a Drevárskej fakulty vznikla Fakulta ekológie, od roku 1995 s dnešným názvom FEE.

FEE má aktuálne šesť katedier so zameraním na biológiu a všeobecnú ekológiu, ochranu a využívanie krajiny, plánovanie a tvorbu krajiny, environmentálny manažment, environmentálne inžinierstvo a spoločenské vedy. Každá z katedier prostredníctvom svojich zamestnancov produkuje početné publikované a nepublikované práce ekologického a environmentálneho zamerania v uvedených odborných špecializáciách.

Publikácie fakulty možno v zásade rozdeliť na nasledovné rámcové skupiny:

- environmentálno-inžinierske: ktoré zahŕňujú najmä oblasti odpadového hospodárstva, ochrany vodných zdrojov, ochrany ovzdušia, využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- ekologické: týkajú sa najmä výskumu biotickej zložky životného prostredia, ochrany prírody a biodiverzity, pričom veľký podiel publikácií je venovaný zoologickej zložke, najmä bezstavovcom;
- krajinárske: zaoberajú sa najmä historickými štruktúrami krajiny, tvorbou krajiny;
- environmentálno-manažérske: zahŕňujú publikácie dokumentu-

júce prenos poznatkov vedy do praxe riadenia životného prostredia, ako je krajinnoekologické plánovanie a projektovanie ekologických sietí, integrovaný manažment krajiny, posudzovanie vplyvov na životné prostredie, právne aspekty riadenia ap.;

- vzdelávanie a výchova: týkajú sa prenosu poznatkov do vzdelávania a výchovy na všetkých stupňoch.

Publikačná činnosť TU, teda aj FEE, je v zmysle vyhlášky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 456/2012 Z. z. o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti zaradená do piatich skupín kategórií publikačnej činnosti (A1 – knižné publikácie charakteru vedeckej monografie, A2 – ostatné knižné publikácie, B – publikácie v karentovaných vedeckých časopisoch, C – publikácie, ktoré nie sú karentované, ale sú registrované v databázach *Web of Science* alebo *Scopus*, D – ostatné publikácie, X – nezaradené). Podľa *Správ o vedecko-výskumnej činnosti a doktorandskom štúdiu za rok 2016* (Wieżik, 2017) v skupine A1 v roku 2016 pracovníci FEE publikovali celkovo šesť výstupov. Skupina A2 bola zastúpená deviatimi publikáciami, skupina B sedemnástimi publikáciami, skupina C ôsmimi výstupmi. Skupina D má charakter ostatných publikácií vrátane abstraktov a príspevkov z konferencií. V tejto skupine sa publikovalo celkovo 110 výstupov, z toho charakter pôvodnej vedeckej práce malo 31 výstupov. Pracovníci FEE publikovali 36 príspevkov z konferencií. Ostatné výstupy mali charakter abstraktov a odborných príspevkov. V kategórii X – nezaradené publikácie – je evidovaných 42 výstupov charakteru správ o vyriešených vedecko-výskumných úlohách, odborných prác v zahraničných nerecenzovaných zborníkoch, dizertačných a habilitačných prác, recenzií v časopisoch a zborníkoch či prác uverejnených na internete.

Z výstupov databázy *Web of Science* vyplýva, že v roku 2016 FEE pokračuje v nastolenom trende vyššieho

počtu publikácií, ako aj zaznamenaných citačných ohlasov, pričom počet zaznamenaných citácií dosiahol za rok 2016 historicky najvyššiu úroveň a predstavuje cca 20 % z celkového počtu citácií TU.

Prehľad publikačnej činnosti FEE je možno získať na www.tuzvo.sk/sk/sldk/publikacna_cinnost_tu.html.

Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj

Na pôde TU pri vtedajšej Fakulte ekológie bola v roku 1994 v rámci celosvetového programu *UNITWIN/UNESCO-Chair* založená Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj FEE TU vo Zvolene so sídlom v Banskej Štiavnici, meste zapísanom do zoznamu Svetového dedičstva UNESCO. Katedra vznikla na základe zmluvy medzi UNESCO a TU vo Zvolene.

Katedra napriek tomu, že má uvedenou zmluvou predpísanú náplň činnosti a špecifické zameranie, je jednou z kmeňových katedrií FEE. Základným cieľom programu *UNITWIN/UNESCO-Chair* je medziuniverzitná spolupráca na medzinárodnej úrovni. Úlohou katedrií UNESCO vo svete, teda aj našej katedry, sú tak špeciálne činnosti zamerané na informovanie a dokumentovanie zložitých vzťahov medzi environmentálnou politikou a rozvojovými programami, otváranie politických dialógov medzi zainteresovanými zástupcami spoločnosti, podporovanie medzinárodnej univerzitnej spolupráce v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, teda aktivity, ktoré prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju a k zvýšeniu ekologického vedomia. Špecifické sú potom aj výstupy činnosti katedry vrátane publikačných výstupov.

V zmysle uvedených úloh bola a je činnosť katedry okrem tradičných pedagogických a vedecko-výskumných aktivít zameraná aj na špecifické „mimoškolské“ činnosti. K najvýznamnejším patrilo usporiadanie desiatich ročníkov medzinárodných konferencií *Kultúra a životné prostredie* v pravidelnom ročnom intervale v rokoch

1995 – 2005, vždy na aktuálnu spoločenskú tému. V roku 2013 sa obnovila tradícia každoročných konferencií katedry so zameraním na integrovaný manažment životného prostredia ako reakcia na aktuálnu náplň činnosti katedry. Boli usporiadané už štyri ročníky medzinárodnej konferencie s názvom *Vybrané aspekty integrovaného manažmentu životného prostredia*, vždy na aktuálnu spoločenskú tému. Okrem uvedených podujatí katedra počas svojej existencie organizovala alebo spoluorganizovala ďalšie početné vedecké podujatia, semináre, workshopy, odborné vzdelávacie a špecifické terénne kurzy a exkurzie pre domácich a zahraničných účastníkov, prednášky a pod. Prehľad o 20-ročnej činnosti katedry kompletizuje publikácia Miklós a kol. (2014).

Výstupy zo všetkých konferencií, ako aj z niekoľkých ďalších akcií, organizovaných či spoluorganizovaných katedrou, sa publikovali či už formou zborníka, vydávané v jednotnom formáte cez vlastnú vydavateľskú činnosť Nadácie Katedry UNESCO pre ekologické vedomie, neskôr Občianske združenie Katedry UNESCO, alebo cez univerzitné vydavateľstvo (spolu 17 publikácií).

Významná je vedecko-výskumná činnosť katedry v podobe niekoľkých desiatok riešených medzinárodných a domácich vedecko-výskumných úloh a projektov. Vedecko-výskumná činnosť ide ruka v ruke s pedagogickými aktivitami určujúcimi garantovaním študijného programu *Environmentálny manažment* v I. a II. stupni vysokoškolského štúdia.

Výsledky vedecko-výskumnej činnosti v podobe vedeckých monografií a odborných vedeckých prác, podobne ako pedagogické materiály charakteru vysokoškolských učebníc a skript, boli publikované predovšetkým vo Vydavateľstve TU.

Pracovníci katedry za obdobie svojej existencie v rokoch 1994 – 2014 publikovali viac ako 500 výstupov a rôznych prác (v tomto počte nie sú započítané publikácie autorov, ktorí už nepracujú na katedre). Spočiatku sa publikácie orientovali na teoretické

otázky trvalo udržateľného rozvoja, na zvyšovanie ekologického vedomia, na optimálne využívanie kultúrnej krajiny, na krajinnoekologické plánovanie tak, ako boli orientované vtedajšie aktivity katedry. Postupom času sa zameranie posunulo na manažment starostlivosti o životné prostredie. S pribúdajúcimi právnymi normami, ktoré regulujú starostlivosť o životné prostredie, sa aj smerovanie publikácií rozšírilo na správne právo v SR, na právo životného prostredia Európskej únie, posudzovanie vplyvov na životné prostredie, integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania a environmentálne manažérske systémy. Publikáčna činnosť okrem tradičných foriem vyústila do hodnotenia stretov záujmov medzi krajinou a človekom, hodnotiacich správ vplyvov človeka na životné prostredie, projektov územných systémov ekologickej stability a projektov pozemkových úprav pre vybrané oblasti Slovenska.

Za obdobie existencie katedry sa na nej publikovalo 30 vedeckých monografií, 10 odborných knižných prác, 11 publikácií charakteru vysokoškolských učebníc, 27 skript (z toho 17 v elektronickej forme), 19 zborníkov z konferencií, workshopov, sympózií, seminárov, 38 záverečných správ z výskumných úloh, 250 vedeckých článkov v rôznych časopisoch a zborníkoch a množstvo ďalších prác, po-

sudkov, priebežných správ, popularizačných článkov v iných hodnotiacich kategóriách. Pracovníci katedry sú tiež autormi alebo spoluautormi desiatok projektov a prípadových štúdií predovšetkým z oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie, územných systémov ekologickej stability a pozemkových úprav.

Medzi ďalšie významné úlohy uvedenej katedry v rámci programu UNITWIN/UNESCO-Chair patrí spolupráca s vybranými vysokými školami a vybranými vedecko-výskumnými inštitúciami doma i v zahraničí. Katedra bola po roku 1995 iniciátorom vytvorenia siete vysokých škôl na rozvoj ekologického vedomia, je partnerom projektu *Global Water Partnership*, koordinovaného z medzinárodného centra v Štokholme. Je taktiež členom siete LYNX, kontrolovanej Európskym strediskom na ochranu prírody (*European Center for Nature Conservation*) v Tilburgu.

* * *

Uvedené aktivity Katedry UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj, ako aj centrálna evidencia prác vydávaných na TU v SLDK umožňujú realizovať výmenu a šírenie informácií medzi spolupracujúcimi aj ďalšími inštitúciami a subjektmi. Environmentálna tlač

a publikácie vydávané na pôde TU vo Zvolene sú tak prístupné širokej cieľovej skupine.

Príspevok vznikol za podpory projektu Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV č. 1/0096/16 Ekosystémové služby krajinno-ekologických komplexov na území Svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO Banská Štiavnica a okolité technické pamiatky.

Literatúra

Miklós, L., Špinerová, A., Diviaková, A., Kočícká, E., Wagner, J., Belaňová, E., Čerkala, E., Offertálerová, M.: Vzdelávanie, environmentálne vedomie a trvalo udržateľný rozvoj. História a súčasnosť Katedry UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene. Zvolen: Vydavateľstvo Technickej univerzity vo Zvolene, 2014, 113 s. a prílohy.

Wiezik, M.: Správa o vedecko-výskumnej činnosti a doktorandskom štúdiu za rok 2016. Interný materiál FEE. Zvolen: FEE TU vo Zvolene, 2017, 21 s., ms.

Mgr. Erika Kočícká, PhD.,

kocicka@tuzvo.sk

Dr. h. c. prof. RNDr. László Miklós, DrSc.,

miklos@tuzvo.sk

Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen

